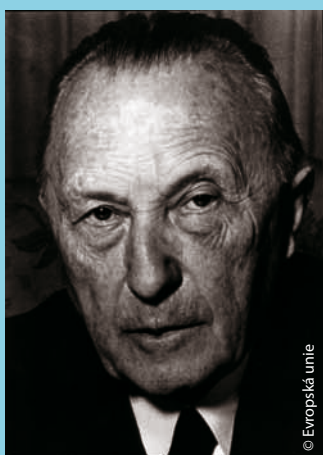

Konrad Adenauer: pragmatický demokrat a neúnavný sjednotitel

Konrad Adenauer 1876 – 1967

První kancléř Spolkové republiky Německo, který stál v čele nově vytvořeného státu v letech 1949-63, více než kdokoli jiný změnil tvář poválečného Německa a Evropy.

Podobně jako mnoho dalších politiků jeho generace si Adenauer již po první světové válce uvědomil, že trvalého míru lze dosáhnout jedině sjednocením Evropy. Jeho zkušenosti z doby Třetí říše (nacisté jej zbavili úřadu kolínského starosty) tento názor jen potvrzovaly.

V letech 1949-55 uskutečnil Adenauer za pouhých šest let dalekosáhlé zahraničněpolitické cíle, jejichž smyslem bylo spojit budoucnost Německa se západní aliancí: dosáhl členství v Radě Evropy (1951), založení Evropského společenství uhlí a oceli (1952) a vstupu Německa do NATO (1955).

Základním kamenem Adenauerovy zahraniční politiky bylo usmíření s Francií. Společně s francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem dosáhli obratu v dějinách: v roce 1963 podepsali bývalí úhlavní nepřátelé Německo a Francie smlouvu o přátelství, která se stala jedním z milníků na cestě k evropské integraci.

Německá politika

Konrad Adenauer se narodil 5. ledna roku 1876 v katolickém Kolíně nad Rýnem. Pocházel ze skromných poměrů, Adenauerův otec dbal na dodržování disciplíny. V roce 1904 si Adenauer vzal dívku pocházející z vlivné kolínské rodiny, což mu přinesl kontakty s místními politiky. Brzy se sám začal v politice angažovat. Díky politickému nadání začala jeho kariéra růst a v roce 1917, kdy byl členem katolické strany „Zentrum“, se stal kolínským starostou. V této funkci se angažoval ve velkých projektech, jako byla například výstavba historicky první rychlostní komunikace dálničního typu v Německu mezi Kolínem nad Rýnem a Bonnem, a brzy se stal známým jako rozhodná a rázná osobnost. Adenauer se vyhýbal extrémním politickým názorům, které přitahovaly řadu lidí jeho generace, a jeho cílem bylo podporovat v lidech spoluobčanů pracovitost, svědomitost, řád a křesťanské morální zásady a hodnoty.

Koncem 20. let minulého století rozpoutala nacistická strana NSDAP proti Adenauerovi pomlouvačnou kampaň. Obvinila jej z rozdmýchávání protiněmeckých nálad, plýtvání veřejnými prostředky a z podpory sionistického hnutí. Když v roce 1933, kdy se k moci dostali nacisté, Adenauer odmítl před návštěvou Hitlera vyzdobit město hákovými kříži, byl zbaven funkce kolínského starosty a byly mu zmrazeny bankovní účty. Ocitl se bez práce, bez domova i bez příjmů, závislý na laskavosti a shovívavosti svých přátel a církve. I když se během války skrýval, byl několikrát zatčen. Po neúspěšném pokusu o atentát na Hitlera v roce 1944 byl Adenauer uvězněn v nechvalně známé nacistické věznici Brauweiler u Kolína nad Rýnem.

Po válce Američané znovu dosadili Adenauera do funkce kolínského starosty, avšak krátce poté, co Kolín nad Rýnem připadl do britské okupační zóny, jej Britové zase odvolali. Nebyl tak pracovně vytížen jako předtím a svoje úsilí soustředil k založení Křesťanskodemokratické unie (CDU). Doufal, že toto uskupení sjednotí protestantské i katolické Němce v jedné straně. V roce 1949 se stal prvním kancléřem Spolkové republiky Německo (západního Německa). Zpočátku se všichni domnívali, že Adenauer bude kancléřem pouze krátce, protože mu v té době bylo už 73 let. Adenauer (jemuž se přezdívalo „Der Alte“ – starý) však naopak tuto funkci zastával ještě dalších 14 let, takže byl nejen nejmladším kolínským starostou, ale také nejstarším kancléřem v historii Německa. Pod jeho vedením se západní Německo stalo stabilní demokratickou zemí a došlo k trvalému usmíření se sousedními státy. Integrací země do vznikajícího euroatlantického společenství (NATO a Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci) se Adenauerovi podařilo pro západní Německo znovu získat jistou nezávislost.

Konrad Adenauer a Charles de Gaulle si podávají ruce v roce 1961.

Přínos pro evropskou integraci

Adenauerovy zkušenosti z druhé světové války jej naučily, že v politice je třeba být realistou. Jeho názory na to, jakou úlohu má Německo v Evropě hrát, silně ovlivnily dvě světové války a nepřátelství mezi Německem a Francií, jež se táhlo celým stoletím. Z těchto důvodů se Adenauer zaměřil na šíření myšlenky panevropské spolupráce.

Adenauer byl velkým zastáncem Evropského společenství uhlí a oceli, jehož činnost byla zahájena na základě Schumanovy deklarace z 9. května 1950, a později, v březnu 1957, také smlouvy o Evropském hospodářském společenství.

Adenauerovy názory na Evropu vycházely z myšlenky, že sjednocení Evropy je nezbytným předpokladem pro trvalý mír a stabilitu. Z tohoto důvodu Adenauer neúnavně pracoval na smíření Německa s jeho dřívějšími nepřáteli, zejména Francií. Toto usmíření později, v roce 1963, stvrdila Elysejská smlouva, která rovněž známá jako Smlouva o přátelství. Touto smlouvou položily Německo a Francie pevné základy pro diplomatické vztahy, a ukončily tak století řevnivosti, která mezi nimi panovala.

Díky svému politickému nadání, rozhodnosti, pragmatismu a jasné představě o úloze Německa ve sjednocené Evropě Adenauer zajistil, aby se Německo stalo svobodnou a demokratickou společností a zůstalo jí až do současnosti. Dnes tento fakt nejenže stal samozřejmostí, ale rovněž je hluboce vepsán do myšlení moderní německé společnosti.

Konrad Adenauer je jednou z nejpozoruhodnějších postav evropské historie. Sjednocení Evropy pro něj nepředstavovalo pouze mír, ale také způsob, jak postnacistické Německo znovu začlenit do mezinárodního života. Evropa by nebyla taková, jakou ji známe dnes, pokud by Adenauer nepovzbuzoval ostatní evropské státy svou důslednou a stabilní zahraniční politikou ke vzájemné důvěře. Němci si stále cení úspěchů, jichž dosáhl, což dokazuje například hlasování v roce 2003, v němž byl Konrad Adenauer zvolen „největším Němcem všech dob“.